

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ അയോധ്യാകാണ്ഡേ

॥ ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ശ്രീസീതാലക്ഷ്മണഭരതശത്രുഘ്നഹനുമത്സമേത ശ്രീരാമചന്ദ്ര
പരബ്രഹ്മണേ നമഃ

॥ ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ॥

വസിഷ്ഠേനൈവമുക്തേപി ശ്രീരാമം
പിതൃരാജ്ഞാപാലനാദവിരതം ദൃഷ്ട്വാ ഭരതസ്യ
പ്രായോപവേശനായോദ്യമനം ശ്രീരാമേണ തം
പ്രബോധ്യായോധ്യായാം നിവർത്തനായ തം പ്രത്യാദേശദാനം

വസിഷ്ഠഃ സ തദാ രാമ -
മുക്ത്വാ രാജപുരോഹിതഃ |
അബ്രവീദ് ധർമസംയുക്തം
പുനരേവാപരം വചഃ || 2.111.1 ||

പുരുഷസ്യേഹ ജാതസ്യ
ഭവന്തി ഗുരവഃ സദാ |
ആചാര്യശ്ചൈവ കാകുത്സ്ഥ
പിതാ മാതാ ച രാഘവ || 2.111.2 ||

പിതാ ഹ്യേനം ജനയതി
പുരുഷം പുരുഷർഷഭ |
പ്രജ്ഞാം ദദാതി ചാചാര്യ -
സ്തസ്മാത് സ ഗുരുരൂച്യതേ || 2.111.3 ||

സ ത്വേഹം പിതുരാചാര്യ -

സ്തവ ചൈവ പരന്തപ |

മമ ത്വം വചനം കുർവൻ

നാതിവർത്തേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.4 ||

ഇമാ ഹി തേ പരിഷദോ

ജ്ഞാതയശ്ച നൃപാസ്തഥാ |

ഏഷു താത ചരൻ ധർമം

നാതിവർത്തേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.5 ||

വൃദ്ധായാ ധർമശീലായാ

മാതുർനാർഹസ്യവർതിതും |

അസ്യ ഹി വചനം കുർവൻ

നാതിവർത്തേഃ സതാം ഗതിം || 2.111.6 ||

ഭരതസ്യ വചഃ കുർവൻ

യാചമാനസ്യ രാഘവ |

ആത്മാനം നാതിവർത്തേസ്ത്വം

സത്യധർമപരാക്രമ || 2.111.7 ||

ഏവം മധുരമുക്തഃ സ

ഗുരുണാ രാഘവഃ സ്വയം |

പ്രത്യുവാച സമാസീനം

വസിഷ്ഠം പുരുഷർഷഭഃ || 2.111.8 ||

യൻമാതാപിതരൗ വൃത്തം

തനയേ കുരുതഃ സദാ |

ന സുപ്രതികരം തത് തു

മാത്രാ പിത്രാ ച യത്കൃതം || 2.111.9 ||

യമാശക്തിപ്രദാനേന
 സ്വാപനോച്ഛാദനേന ച |
 നിത്യം ച പ്രിയവാദേന
 തമാ സംവർധനേന ച || 2.111.10 ||

സ ഹി രാജാ ദശരഥഃ
 പിതാ ജനയിതാ മമ |
 ആജ്ഞാപയൻമാം യത് തസ്യ
 ന തൻമിഥ്യാ ഭവിഷ്യതി || 2.111.11 ||

ഏവമുക്തസ്തു രാമേണ
 ഭരതഃ പ്രത്യനന്തരം |
 ഉവാച വിപുലോരസ്കഃ
 സൂതം പരമദൂർമനഃ || 2.111.12 ||

ഇഹ തു സ്ഥണ്ഡിലേ ശീഘ്രം
 കുശാനാസ്തര സാരഥേ |
 ആർയം പ്രത്യുപവേഷ്യാമി
 യാവൻമേ സമ്പ്രസീദതി || 2.111.13 ||

നിരാഹാരോ നിരാലോകോ
 ധനഹീനോ യമാ ദ്വിജഃ |
 ശയേ പുരസ്താച്ഛാലായാം
 യാവൻമാം പ്രതിയാസ്യതി || 2.111.14 ||

സ തു രാമമവേഷന്തം
 സുമന്ത്രം പ്രേക്ഷ്യ ദൂർമനഃ |
 കുശോത്തരമുപസ്ഥാപ്യ
 ഭൂമാവേവാസ്ഥിതഃ സ്വയം || 2.111.15 ||

തമുവാച മഹാതേജാ

രാമോ രാജർഷിസത്തമഃ |

കിം മാം ഭരത കുർവാണം

താത പ്രത്യുപവേക്ഷ്യസേ || 2.111.16 ||

ബ്രാഹ്മണോ ഹ്യേകപാർശ്വന

നരാൻ രോദ്ധുമിഹാർഹതി |

ന തു മുർധാഭിഷിക്താനാം

വിധിഃ പ്രത്യുപവേശനേ || 2.111.17 ||

ഉത്തിഷ്ഠ നരശാർദൂല

ഹിത്യൈതദ് ദാരുണം വ്രതം |

പുരവർയാമിതഃ ക്ഷിപ്ര -

മയോധ്യാം യാഹി രഘവ || 2.111.18 ||

ആസീനസ്ത്യേവ ഭരതഃ

പൗരജാനപദം ജനം |

ഉവാച സർവതഃ പ്രേക്ഷ്യ

കിമാർയം നാനുശാസഥ || 2.111.19 ||

തേ തദോചൂർമഹാത്മാനം

പൗരജാനപദാ ജനാഃ |

കാകുത്സ്ഥമഭിജാനീമഃ

സമൃഗ് വദതി രഘവഃ || 2.111.20 ||

ഏഷോഽപി ഹി മഹാഭാഗഃ

പിതൃർവചസി തിഷ്ഠതി |

അത ഏവ ന ശക്താഃ സ്ഥോ

വ്യാവർതയിതുമഞ്ജസാ || 2.111.21 ||

തേഷാമാജ്ഞായ വചനം
 രാമോ വചനമബ്രവീത് |
 ഏവം നിബോധ വചനം
 സുഹൃദാം ധർമചക്ഷുഷാം || 2.111.22 ||

ഏതച്ചൈവോഭയം ശ്രുത്വാ
 സമ്യക് സമ്പശ്യ രാഘവ |
 ഉത്തിഷ്ഠ ത്വം മഹാബാഹോ
 മാം ച സ്പൃശ തഥോദകം || 2.111.23 ||

അഥോത്ഥായ ജലം സ്പൃഷ്ട്വാ
 ഭരതോ വാക്യമബ്രവീത് |
 ശൃൺവന്തു മേ പരിഷദോ
 മന്ത്രിണഃ ശൃണുയുസ്തഥാ || 2.111.24 ||

ന യാചേ പിതരം രാജ്യം
 നാനുശാസാമി മാതരം |
 ഏവം പരമധർമജ്ഞം
 നാനുജാനാമി രാഘവം || 2.111.25 ||

യദി ത്വവശ്യം വസ്തവ്യം
 കർതവ്യം ച പിതൂർവചഃ |
 അഹമേവ നിവത്സാമി
 ചതുർദശ വനേ സമാഃ || 2.111.26 ||

ധർമാത്മാ തസ്യ സത്യേന
 ഭ്രാതൂർവാക്യേന വിസ്ഥിതഃ |
 ഉവാച രാമഃ സഭേന്ദ്രക്ഷ്യ
 പൗരജാനപദം ജനം || 2.111.27 ||

വിക്രീതമാഹിതം ക്രീതം
 യത് പിത്രോ ജീവതാ മമ |
 ന തൽലോപയിതും ശക്യം
 മയാ വാ ഭരതേന വാ || 2.111.28 ||

ഉപാധിർന മയാ കാർയോ
 വനവാസേ ജുഗുപ്സിതഃ |
 യുക്തമുക്തം ച കൈകേയോ
 പിത്രോ മേ സുകൃതം കൃതം || 2.111.29 ||

ജാനാമി ഭരതം ക്ഷാന്തം
 ഗുരുസത്കാരകാരിണം |
 സർവമേവാത്ര കൽയാണം
 സത്യസന്ധേ മഹാത്മനി || 2.111.30 ||

അനേന ധർമശീലേന
 വനാത് പ്രത്യാഗതഃ പുനഃ |
 ഭ്രാത്രോ സഹ ഭവിഷ്യാമി
 പൃഥിവ്യാഃ പതിരുത്തമഃ || 2.111.31 ||

വൃതോ രാജാ ഹി കൈകേയോ
 മയാ തദ്വചനം കൃതം |
 അന്യതാൻമോചയാനേന
 പിതരം തം മഹീപതിം || 2.111.32 ||

|| ഇത്യാർഷേ ശ്രീമദ്രാമായണേ വാൽമീകീയേ ആദികാവ്യേ
 അയോധ്യാകാണ്ഡേ ഏകാദശാധികശതതമഃ സർഗഃ ||